

dit vrije land, van ouds de wijkplaats voor alle verdrukten om overtuiging of belijdenis, geleerd broederlijk saâm te wonen, ondanks alle verschil van kerkleer eenparig erkennende, dat de wet van onderlinge liefde de eerste en de hoogste wet is.

„In den jongst verloopenen tijd, intusschen, is van vele zijden de toeleg zichtbaar, om de weldadige vrucht van het verleden te niet te doen. Eene kerkelijke beweging overal elders gerigt tegen de neutrale School, heeft zich ook hier te lande geopenbaard; maar met eenigzins verschillende bedoeling. Wil men elders het ontstaan of de regeling van een voor allen bruikbaar Schoolonderwijs verhinderen; hier is het streven, ons te ontnemen, wat wij, gelukkiger dan anderen, reeds meer dan zestig jaar bezitten. Niettegenstaande onze Openbare Scholen, door de Grondwet van den Staat en verdere organieke wetten ons gewaarborgd, gedurig in deugdelijkheid van inrigting en vruchtbare werking toenemen; — niettegenstaande zij met ieder jaar hare weldaden over een grooter aantal ingezetenen uitbreiden; — niettegenstaande de Schoolautoriteit steeds een geopend oor toont te hebben voor billijke klagten over schending van het onzijdig karakter van het Onderwijs, waaraan alle regtstreeks kerkelijke richting vreemd moet blijven; — niettegenstaande dat alles, zien wij hoe de zaden van wrevel en ontevredenheid worden uitgestrooid dáár waar enkel ingenomenheid en dankbaarheid moesten wonen; — zien wij, hoe de steeds luider en stonter toon, waarop enkele woordvoerders hunne grieven doen hooren, bij velen de vrees doet ontstaan, dat de opgewekte volksbeweging de burgers van Nederland dreigt te berooven van hetgeen voor hen en hunne kinderen eene levensbehoefte mag heeten.

„Tegenover deze allezins bedenkelijke verschijnselen hebben wij ons zelve met hoogen ernst afgevraagd, wat ons als Hoofdbestuurders te doen stond?

„Hoezeer uit den aard onzer betrekking ook tot krachtiger maatregelen geroepen, en door den last ten vorige jare ons opgedragen, versterkt in het vertrouwen, dat wij ook daarmede in uwen geest zullen handelen, hebben wij begrepen, ons vooralsnog van openbare stappen te moeten onthouden, zoolang het niet blijkt dat de kracht van den aanval geëvenredigd is aan het strijddedruisch, waar-